

Magyarország 1944–1956: történet, adat, kép, hang

Magyarország a jelenkorban címet viseli az a CD-ROM, melyet az 1956-os Intézet készített. A kiadvány segít megérteni a II. világháború utáni Magyarország életét, és átérezni a kor hangulatát. A rendszerváltás után született generáció teljesen ismeretlen világot ismerhet meg. A mai diákok a CD-ROM anyagán keresztül tanulhatják meg a diktatúrák jegyeinek felismerését. Fontos, hogy a veszély jeleit bármikor érzékelni tudják, és még időben reagálhassanak rájuk, hogy az ő szabad életüket sohase keserítsék hasonló körülmények. A kritikus gondolkodás kialakításának hasznos eszköze lehet ez a taneszköz.

Az 1944 utáni vesztes világháború és az 1956. október 23-a közötti időszakot dolgozza fel: a reményt, a reménytelenséget és a csalódottságot. Két fő téma köré épül a feldolgozott anyag. Egyrészt a korabeli politikai életet tárgyalja, részletesen kitérve az 1944 utáni demokratikus újrakezdési kísérletre, a kommunista hatalomátvételre, a klasszikus sztálinizmus időszakára, a korrekció 1953-as meghirdetésére, az 1953-tól 1955-ig tartó „új szakasz”-ra, valamint közvetlenül a forradalom előtti eseményekre. Másrészt viszont a *Gazdaság és társadalom* címszó alatt a magyar gazdaság átalakulását, a magyar társadalmat, kultúrát és művelődést, valamint a hétköznapi életet is bemutatja.

A CD-ROM egyik legfontosabb része a Kronológia, mely 1944. december 21-étől 1956. október 22-éig részletezi az eseményeket. A Kronológia alapegysége az **esemény**, amelyből csaknem 1400 található a lemezen. Ezek általában néhány mondatos leírások, a fontosabb eseményekhez viszont hozzákapcsolták a rendelkezésre álló korabeli forrásokat, fényképeket, hanganyagokat, mozgófilmeket vagy esetleg térképeket és táblázatokat.

Az *Életrajzok* menü tartalmazza a feldolgozott korszak négyszáz főbb szereplőjének életrajzát, s mivel a többségük politikus, az életrajzokban megtaláljuk az adott személy politikai viszonyulásaira utaló adatokat is. A *Kislexikon* azokat a fogalmakat magyarázza, melyek ma már kevésbé ismertek, vagy egyáltalán nem kapnak szerepet mai életünkben. Az itt kifejtett 150 fogalom között találjuk többek között a „békekölcson”, az „internálás”, a „kék cédula” és a „kitelepítés” fogalmak magyarázatát. Csaknem 250 korabeli írott forrás, teljes szövegek és részletek teszik élvezetessé a lemez anyagát. A válogatás rendkívül sokszínű: törvényszövegektől kezdve az újsághíreken keresztül az apróhirdetéseikig sokféle szöveget olvashatunk.

A *Visszaemlékezésekben* az eseményeket átélő tanúk tapasztalatait halljuk. Rendkívül izgalmas történetekkel ismerkedhetünk meg első kézből. Ötven tanulmány, könyvfejezet, esszé szerepel a CD-ROM-on, jelentős kutatók tollából. A részletek alaposabb megismerése céljából ezt a fejezetet sem szabad kihagynunk.

Több mint ezer korabeli fénykép eleveníti fel az eseményeket, helyszíneket, személyeket. Ezek közül több olyan is van, amelyet még sohasem publikáltak. A CD-ROM szerkesztői felhívják a figyelmünket, hogy jóllehet a fényképek a korabeli politika kiszolgálására készültek, mai éber szemünkkel mégis felfedezhetjük rajtuk az ottfelejtett „árulkodó” jeleket, melyek felfedik az igazat: hiszen lehet, hogy a cél hamis volt, de a fényképeken szereplő emberek, helyszínek és események valóságok, érdemes tehát őket figyelmesen tanulmányozni. Az egyik legizgalmasabb része a CD-ROM-nak az archív hangfelvételeket tartalmazó rész, a mikrofon ugyanis az élet minden területén jelen volt. Belehallgathatunk választási beszédekbe, riportokba, pártkongresszusi felszólalásokba, sportközvetítésekbe, korabeli slágerekbe, háborús bűnösök bírósági tárgyalásába, koncepciók perekbe, a Petőfi Kör 1956-os vitaestjeibe. A negyven felvétel között megtaláljuk Nagy Imre 1953-as miniszterelnöki programbeszédét is. A hanganyag majdnem teljes egésze a Magyar Rádióból származik, így képet kapunk a korabeli kommunistákat kiszolgáló média arcáról is. A hamis és hazug propagandagépezetről rántják le a leplet a CD-ROM-on található korabeli filmhíradó részletek.

A feldolgozott eseményeket húsz térkép és tucatnyi táblázat teszi szemléletesebbé és követhetőbbé. A további tájékozódást egy ötszáz műből álló bibliográfia segíti. A címek döntő többségét a témáról a rendszerváltás után írott munkák teszik ki.

A CD-ROM használatát részletes leírás, logikus menürendszer és ötletes piktogramok könnyítik meg.

Apró Jablonszki Ildikó

(Magyarország 1944–1956 [CD-ROM] /Lux Zoltán, Germuska Pál [et al.] – Budapest: 1956-os Kutatási és Könyvkiadói Kht., 2001)